

حمله‌ی دشمن نشان داد که خیلی از محاسباتی که بعضی‌ها، چه در زمینه‌های سیاسی و امنیاتی اینها انجام می‌دهند، محاسبات درستی نیست. چهره‌ی دشمن آشکار شد، هدفهای پنهان دشمن که هیچ وقت نمی‌گذارند در اظهاراتشان ظاهر بشود، تا حدود زیادی روشن شد.
۱۴۰۴/۰۴/۲۵

▼ حرف روز

مکانیزم ماشه؛ میانه اغراق و انکار

یکی از مسائل سیاسی مهمی که افکار عمومی را به خود مشغول کرده، احتمال فعال شدن مکانیزم ماشه است. رصد فضای رسانه‌ای و سیاسی کشور نشان می‌دهد دو نگاه حداکثرگرا و تقلیل‌گرا نسبت به تأثیرات فعال شدن مکانیزم ماشه وجود دارد که هیچ‌کدام درست نیستند.

نگاه حداکثرگرا معتقد است فعال شدن این مکانیزم به‌مثابه بازگشت همه‌جانبه تحریم‌های سازمان ملل بوده و می‌تواند اقتصاد ایران را با انسداد کامل مواجه کند. این نگاه، وضعیت فعلی را به مرز بحران مشابه سال ۱۳۸۹ و صدور قطعنامه ۱۹۲۹ تشبیه می‌کند؛ زمانی که موج فشارهای بین‌المللی به اوج رسید و به فشار حداکثری علیه ایران در نظام مالی جهانی انجامید. حتی برخی پا را فراتر نهاده و ایران بعد از مکانیزم ماشه را با عراق دهه ۲۰۰۰ میلادی همسان‌سازی می‌کنند! در نقطه مقابل، نگاه تقلیل‌گرا قرار دارد که معتقد است مکانیزم ماشه عملاً تأثیر اجرایی تازه‌ای ندارد؛ چراکه بیشتر تحریم‌های مورد نظر، چه در حوزه اقتصادی و چه مالی، از طریق فشارهای یک‌جانبه آمریکا و ابزارهایی چون «افای‌تی‌اف» و «سوئیفت» همین حالا هم اعمال می‌شوند.

در تحلیل این دو دیدگاه باید گفت که هر دو نادرست‌اند و در میانه آن‌ها، نگاه واقع‌گرایانه‌ای قرار دارد که از یک سو گرفتار توهم تهدید مطلق نمی‌شود و از سوی دیگر در دام بی‌اثرانگاری نمی‌افتد و بر پایه این نگاه، دیپلماسی را به پیش می‌برد.

بر اساس این تحلیل، فعال شدن مکانیزم ماشه در حوزه‌های حقوقی، روانی و سیاسی تبعاتی دارد: از جمله افزایش فشار دیپلماتیک بر کشورهای همکار ایران، القای این‌که ایران ناقض صلح جهانی است، تهدید مسیرهای تجارت ایران، و بالاخره مهم‌ترین تأثیر که در قالب ایجاد اضطراب در بازارهای داخلی ارز و سرمایه ممکن است نمایان گردد.

با این حال، نکته بسیار مهم و تعیین‌کننده، نوع مواجهه با این تهدیدات است. اقتصاد ایران طی سال‌های اخیر توانایی خود را در جذب شوک‌های تحریمی اثبات کرده است؛ چنان‌که فروش نفت ایران دو سال پس از تحریم‌های سال ۱۳۹۷ آمریکا به شرایط عادی بازگشت و اکنون در موقعیت بی‌سابقه‌ای قرار دارد. در عین حال، نباید فراموش کرد که هضم تأثیرات شوک مکانیزم ماشه مشروط بر آن است که سیاست‌گذاری اقتصادی معطوف به ثبات، حکمرانی پولی و مالی درست، و دیپلماسی فعال منطقه‌ای و چندجانبه‌گرا باشد. شکاف‌های ایجادشده میان آمریکا از یک طرف، و روسیه و چین از طرف دیگر، می‌تواند ظرفیت بالقوه‌ای برای عبور از شوک مکانیزم ماشه باشد.

[مهدی سعیدی]

▼ گزارش روز

شورای دفاع؛ تجربه دیروز، نیاز امروز

بر اساس شنیده‌ها و اخبار منتشرشده، تغییرات ساختاری در شورای عالی امنیت ملی منجر به تأسیس یا بهتر است بگوییم احیای نهاد و بخشی با عنوان «شورای دفاع» شده است. این نهاد وظیفه دارد سیاست‌های کلان دفاعی کشور را سامان‌دهی و هماهنگ کند و در جایگاه یک مرجع تخصصی، به مسائل امنیت ملی از منظر نظامی پاسخ دهد. الگوی تأسیس این شورا، سابقه‌ای تاریخی دارد. در جریان جنگ تحمیلی، شورای عالی دفاع به‌عنوان ستاد مرکزی راهبری جنگ، با حضور فرماندهان نظامی و مسئولان اجرایی، موفق شد فضای هماهنگی و اقدام سریع ایجاد کند. آن تجربه نشان داد که وجود یک ساختار مشخص برای تصمیم‌گیری دفاعی می‌تواند تأثیر قابل‌توجهی در عبور کشور از بحران‌های پرخطر داشته باشد. در شرایط امروز نیز تهدیدات به حوزه نظامی محدود نشده‌اند. دشمنان کشور، از جمله رژیم صهیونی، طی سال‌های اخیر انواع فشارها از جمله خرابکاری زیرساختی، حملات سایبری، جنگ شناختی را به‌طور هم‌زمان به‌کار گرفته‌اند. تحلیل این وضعیت، ضرورت شکل‌گیری یک مرکز راهبردی با قدرت تمرکز بر مسائل دفاعی را پررنگ کرده است.

شورای دفاع در ساختار جدید، مسئولیت دارد تصمیمات راهبردی را در حوزه‌های نظامی و امنیتی با نگاه آینده‌نگر و هماهنگ اتخاذ کند. انتظار می‌رود این شورا بتواند میان نهادهای کلیدی کشور مانند ستاد کل نیروهای مسلح، وزارت دفاع، سپاه، ارتش، وزارت اطلاعات و دستگاه دیپلماسی، خط ارتباطی پایداری ایجاد کند. در واقع، این شورا می‌تواند به‌جای تحلیل‌های پراکنده، چارچوبی مشخص برای تشخیص و پیگیری تهدیدات اولویت‌دار ارائه دهد. البته باید این نکته را هم مد نظر قرار بدهیم که وجود نهادی چابک و هدفمند، می‌تواند زمان تصمیم‌سازی را کاهش دهد و مسیر پاسخ مؤثر را هموار کند.

در دوره جنگ تحمیلی، شورای عالی دفاع توانست در میان فشارهای همه‌جانبه و نبود زیرساخت‌های کامل، سازوکار تصمیم‌گیری و مدیریت میدانی را با مشارکت مستقیم فرماندهان و مسئولان اجرایی کشور سازمان‌دهی کند. نتیجه این هماهنگی، ایجاد جبهه‌ای منسجم در برابر ارتشی مجهز بود که از حمایت قدرت‌های جهانی برخوردار بود. تجربه آن دوران نشان داد که چیدمان ساختاری منظم، حتی در شرایط نابرابر، توان مقابله را چند برابر می‌کند. در وضعیت کنونی نیز ایران با نوع متفاوتی از تهدیدات روبه‌روست؛ تهدیداتی که از میدان فیزیکی فراتر رفته و به عرصه‌های سایبری، رسانه‌ای و ترکیبی کشیده شده‌اند. در چنین شرایطی، وجود یک ساختار بالادستی در سطح ملی که بتواند میان نهادهای نظامی، اطلاعاتی و اجرایی هماهنگی ایجاد کند، یک ضرورت محسوب می‌شود. شورای دفاع، اگر به‌درستی طراحی و فعال شود، این ظرفیت را دارد که مرکز ثقل سیاست‌گذاری دفاعی کشور گردد و تصمیم‌سازی را از شکل واکنشی به وضعیت پیش‌نگر و راهبردی ارتقا دهد.

[علیرضا سلیمانی نژاد]

▼ خبر ویژه

ردپای جنگ اقلیمی در خشکسالی‌های اخیر!

«محسن اربابیان» کارشناس حوزه آب، با اشاره به امکان دخالت دشمنان در ایجاد تغییرات اقلیمی، گفت: «خشکسالی شدید در ایران می‌تواند نتیجه یک پروژه هدفمند اقلیمی باشد که با مشارکت رژیم صهیونیستی و برخی بازیگران منطقه‌ای اجرا می‌شود.» وی با اشاره به مشاهدات ماهواره‌ای گفت: «برهائی که پیش‌تر از مدیریت عبور کرده و پس از ترکیه وارد ایران می‌شدند، اکنون پیش از رسیدن به مرزهای ایران به سمت باکو منحرف می‌شوند.» اربابیان افزود: «۷۵ شرکت اسرائیلی در ترکیه بر پروژه تغییر اقلیم ایران متمرکز شده‌اند. امروز دریاچه وان ترکیه پرآب است اما دریاچه ارومیه در ایران به خشکی رسیده.» او با اشاره به کتاب «میان دو عصر» نوشته «برژینسکی» تصریح کرد: «آمریکا به فناوری‌ای دست یافته که می‌تواند با دستکاری اقلیم، کشور هدف را

سازد.»

بحران

دچار

را

ایران در جنگ ۱۲ روزه مستقل عمل کرد

«سردار پدالله جوانی» معاون سیاسی سپاه، در واکنش به پرسش‌هایی درباره عدم همکاری چین و روسیه در جنگ ۱۲ روزه رژیم صهیونی علیه ایران، تأکید کرد: «در جامعه برخی این سوال را مطرح کردند که چرا با وجود قراردادهای ۲۵ و ۲۰ ساله با چین و روسیه، این کشورها در جنگ با ما همکاری نکردند. البته برخی از این سوالات با اغراض سیاسی مطرح می‌شود.» وی در پاسخ به این ابهام اظهار داشت: «ما هیچ‌گاه با چین و روسیه قراردادهایی مبنی بر دفاع متقابل امضا نکرده‌ایم. همکاری‌های ما شامل خرید و فروش تجهیزات نظامی است، نه تعهد به ورود به جنگ.» سردار جوانی افزود: «ما با روسیه قرارداد همکاری نظامی داریم، اما این‌گونه نیست که وقتی روسیه وارد جنگ با اوکراین شد، ما ملزم به ورود در آن جنگ باشیم. متقابلاً، آن‌ها هم چنین تعهدی در قبال ما ندارند.» معاون سیاسی سپاه همچنین اضافه کرد: «در جنگ ۱۲ روزه، ما هیچ‌گونه درخواستی برای کمک نظامی از هیچ کشوری نکردیم، حتی از اضرار مقاومت.»

گام بلند ایران و پاکستان برای ایجاد منطقه آزاد مشترک

در جریان سفر رئیس‌جمهور کشورمان به اسلام‌آباد، توافق اولیه‌ای میان ایران و پاکستان برای ایجاد منطقه آزاد مشترک در مرز «ریمدان» - «گبد» حاصل شد. «رضا مسرور» دبیر شورای عالی مناطق آزاد، در این باره گفت: «ایجاد این منطقه در راستای سیاست توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و تقویت تجارت فرامرزی میان دو کشور انجام می‌شود.» در مذاکرات مسرور با وزیر تجارت پاکستان، دبیر شورای تأیید مناطق اقتصادی ویژه و هیئت سرمایه‌گذاری پاکستان، بر اهمیت اجرایی‌سازی این پروژه تأکید شد. مسرور در نشست مشترک تصریح کرد: «پیوندهای عمیق فرهنگی، دینی و تمدنی ایران و پاکستان، زمینه‌ساز همکاری‌های گسترده در تمامی ابعاد است، اما ظرفیت‌های زیادی هنوز مورد بهره‌برداری قرار نگرفته است.» بر اساس برنامه‌ریزی‌ها، هیئتی از دولت پاکستان ظرف دو هفته آینده با حضور در مرز ریمدان، ابعاد اجرایی طرح را بررسی خواهد کرد. همچنین در این نشست، نحوه اداره منطقه، چارچوب معافیت‌های مالیاتی و گمرکی و تأمین زیرساخت‌ها مورد بحث قرار گرفت. وی افزود: «اجرای این طرح از سوی ایران پس از نهایی شدن سند همکاری، مستلزم تصویب در هیئت وزیران و طی مراحل قانونی در مجلس شورای اسلامی است.» مقامات پاکستانی نیز با تأکید بر اراده دولت خود اعلام کردند: «توسعه روابط اقتصادی با ایران با محوریت منطقه آزاد مشترک، از اولویت‌های دولت پاکستان است.»

حوزه‌های علمیه آماده نبرد شناختی می‌شوند

«حجت‌الاسلام والمسلمین حسین رفیعی» معاون تبلیغ و امور فرهنگی حوزه‌های علمیه، از آغاز فعالیت قرارگاه جنگ ترکیبی «بلاغ مبین» خبر داد و تأکید کرد: «حوزه‌های علمیه باید آرایش جنگی بگیرند و در برابر جنگ رسانه‌ای دشمن فعالانه عمل کنند.» وی با اشاره به تهدیدات نرم و رسانه‌ای گفت: «جنگ اصلی امروز، جنگ نرم است و مقابله با آن نیازمند ساختاری منسجم، پاسخگو و حاضر در میدان است.» به گفته رفیعی، قرارگاه بلاغ مبین با حضور در میان مردم، روشنگری، پاسخ به شبهات، ترویج معارف دینی و دفاع از ارزش‌های انقلاب اسلامی فعالیت می‌کند. وی افزود: «در عرصه جنگ نرم، حوزه‌های علمیه، مبلغان دینی و اساتید ما همانند پایگاه‌های پدافندی عمل می‌کنند که همزمان نقش دفاعی و آفندی ایفا می‌نمایند.» تشکیل این قرارگاه به فرمان «آیت‌الله اعرافی» صورت گرفته و در تمام استان‌ها گسترش خواهد یافت. رفیعی تصریح کرد: «طلاب، اساتید و محققان باید با انسجام کامل، مسئولیت روشنگری، تقویت ایمان و ترویج ارزش‌های انقلاب را برعهده بگیرند. این قرارگاه، تجلی جهاد تبیین در میدان واقعی جنگ ترکیبی است.»

سوریه به محور مقاومت بازمی‌گردد

«عبدالباری عطوان» تحلیلگر برجسته جهان عرب، معتقد است سوریه به زودی به محور مقاومت بازمی‌گردد و غافلگیری‌هایی در راه است. او در یادداشتی نوشت: «تمام شرایط برای تبدیل خاک سوریه به پایگاه آغاز مقاومت اسلامی علیه رژیم اشغالگر مهیاست.» عطوان با اشاره به تحولات اخیر و عدای‌سازی روابط برخی کشورهای عربی با رژیم صهیونی، تأکید کرد که «سوریه جدید چنگال‌های خود را از دست داده و تسلیم دیکته‌های آمریکا و اسرائیل شده است، اما واکنش‌های ملی در داخل کشور به این وضعیت فاجعه‌بار به صورت مسالمت‌آمیز و مسلحانه آغاز شده است.» او افزود: «مقاومت نظامی خطرناک‌ترین تهدید برای سیاست‌های جدید سوریه است و گروه‌های مقاومت اسلامی در سوریه در حال اتحاد و اعلام نهادهای جدید مقاومت هستند.» عطوان در ادامه گفت: «سوریه با بیش از ۳۰۰ هزار سرباز و ۱۵۰ هزار نیروی امنیتی، نیازی به آموزش و سلاح خارجی ندارد و آماده بازگشت به محور مقاومت است.» او هشدار داد «ماه‌ها و هفته‌های آینده پر از غافلگیری‌هایی خواهد بود که به نفع اسرائیل و آمریکا نیست.» این تحلیلگر تأکید کرد که سوریه هویت و جایگاه خود را در محور مقاومت بازیابی خواهد کرد.

«محسن آرمین» فعال سیاسی اصلاح‌طلب، با تأکید بر اقتدار دفاعی جمهوری اسلامی گفت: «هیچ ایرانی دلسوزی، توانمندی‌های نظامی کشور را زیر سؤال نمی‌برد؛ قدرت بازدارندگی ایران، ثمره سال‌ها ایستادگی است.» وی افزود: «جمهوری اسلامی تنها سد راه توسعه‌طلبی رژیم صهیونیستی در منطقه است و باید از این موقعیت راهبردی پاسداری شود.» به گفته او، اصلاحات نباید بهانه‌ای برای تضعیف پایه‌های امنیت ملی باشد.

«سیدمحمدعلی ابطی» فعال اصلاح‌طلب، با انتقاد از سیاست‌های غرب در قبال رژیم صهیونی گفت: «رفتار دوگانه جزو ذات اسرائیل شده و آمریکا همه ارزش‌های دموکراسی و حقوق بشر را پای آن قربانی کرده است.» وی تأکید کرد که رژیم صهیونی به‌ایزاری برای ادامه خشونت و خونریزی تبدیل شده و کشورهای عربی نیز تحت تأثیر فضای مرعوب‌کننده آمریکا قرار گرفته‌اند.

با برگزاری نشست مشترک معاونان وزاری ارتباطات ایران و ونزوئلا در «کاراکاس»، صادرات خدمات ارتباطاتی ایران به ونزوئلا آغاز شد. در این نشست که با حضور آنالین نمایندگان ۸ شرکت ایرانی فعال در حوزه فناوری برگزار شد، ظرفیت‌های ایران در حوزه‌هایی مانند خدمات ابری، شبکه‌های اجتماعی و زیرساخت‌های ارتباطی معرفی شد. این اقدام در چارچوب سیاست «دیپلماسی فناوری» و با هدف گسترش بازارهای صادراتی در آمریکای لاتین انجام گرفته است.

«آنتونی آگیلار» پیمانکار پیشین یک بنیاد بشردوستانه در غزه، سفر اخیر «استیو ویتکاف» فرستاده ویژه آمریکا، را «نمایشی رسانه‌ای» خواند و گفت: «در همان زمان، مردم در صف کمک‌ها کشته می‌شدند.» وی مدیریت کمک‌رسانی در غزه را غیراخلاقی، ناقض معاهدات بین‌المللی و مصداق جنایت جنگی دانست و افزود: «با وجود تهدیدها، به وظیفه انسانی خود برای افشای حقیقت پایبندم.»

«محمدرضا عارف» معاون اول رئیس‌جمهور، در بازدید از صندوق توسعه ملی گفت: «توصیه‌های رهبری راهبردی نو برای توسعه کشور است و صندوق باید به‌جای بنگاه‌داری، به بنگاه‌سازی بپردازد.» وی با تأکید بر عدم رقابت صندوق با نهادهای مالی، خواستار حمایت آن از فناوری‌های نو مانند هوش مصنوعی شد. عارف افزود: «صندوق باید با جذب سرمایه‌های مردمی و تربیت مدیران تراز جهانی، نقشی محوری در آینده اقتصادی کشور ایفا کند.»

روزنامه صهیونیستی «هاآرتص» با انتشار یادداشتی تأکید کرد: ««بنیامین نتانیاهو» در مأموریت زندگی‌اش شکست خورده است.» این یادداشت با اشاره به ناکامی نخست‌وزیر رژیم صهیونی در مقابله با مقاومت فلسطین و سردرگمی سیاسی داخلی، نتانیاهو را «گرفتار در باتلاق جنگ غزه» توصیف کرده است. به‌نوشته این رسانه، فشارهای بین‌المللی، خصوصاً اروپا، برای توقف جنگ و به رسمیت شناختن دولت فلسطینی رو به افزایش است و راهبردهای نتانیاهو به بن‌بست رسیده‌اند.